

Datum: 2026-10-12
Handläggare: Cecilia Knutsson
Diariernr: 2026.389 KS

Kommunstyrelsen

Svar på initiativärende gällande stärkt oberoende i kommunens visselblåsarfunktion – Sanna Dabolins (V)

Ärendebeskrivning

Enligt kommunallagen 4 kap. § 20 har varje ledamot i nämnd rätt att väcka ärende. Sanna Dabolins (V) har den 31 augusti 2026, § 141 lämnat ett initiativärende till kommunstyrelsen, gällande stärkt oberoende i kommunens visselblåsarfunktion.

I initiativärendet förslås kommunstyrelsen:

1. att ge kommunledningskontoret i uppdrag att se över riktlinjerna för visselblåsarfunktionen i syfte att tydliggöra kriterierna för när en extern utredare ska anlitas och stärka funktionens faktiska och uppleva oberoende.
2. att översynen särskilt ska pröva en modell där bedömningen av en extern utredning görs av en oberoende extern part när en anmälan berör personer i ledande ställning eller när det finns organisatoriska eller professionella kopplingar som kan påverka förtroendet för den interna hanterings oberoende.
3. att översynen ska pröva möjligheten till samverkan med annan kommun som ett alternativ till en upphandlad extern utredare.
4. att en oberoende part får göra en förnyad bedömning av det avslutade visselblåsarärendet inom Vård- och omsorgsförvaltningen.

Kommunstyrelsen beslutade den 21 september 2026, 145 § att lämna initiativärendet till kommunstyrelsen för beredning.

Förvaltningens yttrande

Visselblåsarfunktionen inrättades i Alingsås kommun 2020 - 2025 har under åren hanterat 74 ärenden, varav ett 20-tal ärenden utgör formella visselblåsarärenden.

Enligt lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar missförhållanden ska kommunen ha en intern rapporteringskanal och ett förfarande för rapportering och uppföljning enligt lagen. Visselblåsarfunktionen ska vara en kanal för att rapportera missförhållanden och dess uppdrag är att vidta åtgärder för att bedöma riktigheten av de påståenden som framställs i inkomna rapporter. Om det finns skäl kan funktionen vidta eller initiera åtgärder genom att lämna över ärendet till en annan funktion, t ex HR eller en internutredning. När uppgifter inte kan styrkas avslutas ärenden. Visselblåsarlagen innehåller inte någon rätt för enskilda att överklaga ett beslut eller att få en visselblåsarutredning omprövad.

Riktlinje för rapportering av missförhållande av allmänt intresse i Alingsås kommun reviderades senast 2026-04-13 och revideras vid behov.

Biträdande kommundirektör fick innan sommaren uppdrag att sondera om det finns några grannkommuner som är intresserade av att utforma förslag till en gemensam visselblåsarfunktion och se på de gränsdragningsfrågor som uppstår kring offentlighet- och sekretess, samt hantering av personuppgifter. Det är gränsdragningsfrågor som uppstår och

frågor kring vilken information som kan återföras till kommunen och hur sekretess ska hanteras. Ett första initialt möte genomfördes innan semestern.

Det är inte helt oproblematiskt att besluta om en extern granskning av ett avslutat enskilt ärende. Det råder sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) 32 kap. 3 b § eftersom det råder stark sekretess för uppgift som kan avslöja identitet på annan enskild om det inte står klart att uppgift kan röjas utan skada eller men. Detta är något som kammarrättspraxis och JO- beslut understryker i flera beslut. Sekretess måste upprätthållas, åtkomst till uppgifter ska begränsas till behöriga personer och att utlämnande till andra delar i kommunen endast sker med stöd av sekretessbrytande regler. Det finns endast stöd för att lämna ut nödvändiga uppgifter till en annan enhet inom myndigheten om det finns skäl att vidta fortsatta åtgärder. Det finns inte någon sekretessbrytande regel som stöder utlämnande av samtliga handlingar, utan det är endast det som är allmänna handlingar som kan lämnas ut. Detta innebär att en extern granskning inte kan göra en fördjupad utredning av ärendet och ta del av samtliga handlingar i ärendet, utan den externa granskaren kan endast ta del av de handlingar som bedöms vara allmänna handlingar.

Att politiskt besluta om att öppna ett avslutat ärende för ny bedömning kan riskera att bryta mot principen om funktionens oberoende och kan uppfatta som politisk styrning av enskilda utredningar. För att värna om visselblåsarfunktionens integritet och oberoende ska enskilda, redan avslutade ärenden inte tas upp för ny prövning på politiskt initiativ.

Det enda skäl som kan finnas för att öppna ett ärende igen är om det har framkommit helt nya och väsentliga uppgifter i ärendet. Det finns inte heller något hinder att göra en ny visselblåsaranmälan i ärendet, det behövs i regel fakta och underlag som stöder en rapport för att visselblåsarfunktionen ska kunna gå vidare i ett ärende.

En extern utredning av ett redan avslutat ärende medför att den externa granskaren endast kan få ta del av allmänna handlingar som kan lämnas ut med kraftigt maskerade handlingar. Det innebär även en dataskyddsrisk i och med att personuppgifter behandlas för nya ändamål, innebär fler mottagare än nödvändigt och att det är inte lagligt motiverat och i strid mot GDPR- principerna samt visselblåsarlagens ändamåls- och gallringsregler.

Kommunledningskontoret föreslår att förvaltningen får i uppdrag att vid kommande översyn av riktlinjerna definiera när en extern utredare ska anlitas, att kommunledningskontoret fortsätter med att sondera intresset kring ökad samverkan kring en gemensam visselblåsarfunktion med andra kommuner.

Utifrån de risker som uppstår gällande sekretess, dataskydd, rättssäkerhet- och likabehandling, förtroenderisk och risk för politisering föreslår kommunledningskontoret att ärendet inte ska utredas av en extern part.

Kommunledningskontoret föreslår att initiativärendet ska besvaras genom att punkt 1-2 beviljas, punkt 3 anses besvarad och punkt 4 avslås.

Ekonomisk bedömning

Förslaget innebär inga ekonomiska konsekvenser utöver administrativ tid.

Förslag till beslut**Förslag till beslut i kommunstyrelsen**

1. Initiativärende punkt 1-2 beviljas
2. Initiativärende punkt 3 anses besvarad.
3. Initiativärende punkt 4 avslås

Jerker Gustafsson
Biträdande kommundirektör

Cecilia Knutsson
Kanslichef- och kommunjurist